

«Renovables sí, però no així»: el clam que s'ha estès pels territoris del vi

El futur avança inexorablement cap a energies més netes, però la multiplicació dels aerogeneradors que es projecten a peu de vinya genera un fort neguit en cellers i DO

Vinyes de Matallonga a Fullea (les Garrigues) amb aerogeneradors a tocar | Blue Collectors-DO Costers del Segre

Les **energies renovables** són essencials per mitigar els efectes del **canvi climàtic**. Si bé cada cop és més difícil trobar algú que posi en dubte la necessitat d'estendre-les, a Catalunya s'estan multiplicant les veus que qüestionen la manera com s'estan promovent les noves instal·lacions d'energies més netes.

Des del sector vitivinícola han emergit algunes de les veus més bel·ligerants. Temen que la **proliferació dels aerogeneradors** i els parcs solars vagi en detriment d'un dels principals atractius que poden oferir els indrets poblats per la vinya: un paisatge verd que permet reconnectar amb la natura, quelcom que hi ha qui dubta que es pugui fer amb un molí de vent de 200 metres plantat al costat dels ceps. Entretant, la Generalitat ultima canvis normatius per posar ordre al desplaçament de les renovables.

Darrerament s'han presentat davant l'administració -la Generalitat gairebé sempre- desenes de nous projectes per instal·lar aerogeneradors o centrals fotovoltaïques, alguns molt a prop de les vinyes o fins i tot a costa dels mateixos camps. No és que prèviament no hi hagués interès per fer-ne, però la seva construcció estava molt limitada a determinades zones. El decret llei 16/2019 del Govern va obrir la porta a formular nous projectes a tot el territori i ara es troben en diversos

punts de la seva tramitació. No tots reben el vistiplau, però només cal donar un cop d'ull al visor d'energies renovables de la Generalitat (http://mediambient.gencat.cat/ca/05_ambits_dactuacio/avaluacio_ambiental/energia_eolica/visor/) per adonar-se de la quantitat de propostes sobre la taula, així com de la seva concentració en algunes comarques.

Els aerogeneradors són les instal·lacions que han centrat el **malestar en el sector vitivinícola**. Ja n'hi ha **811 a tot Catalunya** (al capdavant hi ha el Baix Ebre, amb 159, i la Terra Alta amb 148) i s'han iniciat tràmits per sol·licitar instal·lar-ne 1.367 més, si bé 385 ja s'han considerat no viables. La Terra Alta és una de les comarques més experimentades amb l'expansió de les renovables, i és alhora un dels territoris de vi català que més ha procurat reivindicar-se en els darrers anys pel salt qualitatiu que han fet amb les seves elaboracions.

[h3]Els molins ja han arribat al celler Bernaví de la Terra Alta[h3]

La Denominació d'Origen (DO) Terra Alta no ha dubtat fins i tot de **recórrer als tribunals** per projectes que considera que fan mal al sector. Té interposat un contenciós contra tres parcs eòlics, però el jutge va rebutjar les mesures cautelars demanades per aturar l'inici d'obres, així que enguany han anat avançant mentre encara no hi ha sentència. El **celler Bernaví** ha viscut des de primera línia les obres del **parc eòlic dels Barrancs**. Segons Marco Bernava, que és un dels impulsors de Bernaví, tenen alguns dels nous molins a tocar. "El més proper està a uns 500 metres de l'edifici del celler i a uns 280 metres d'on vivim", lamenta Bernava, que ha estat una de les cares més visibles de les mobilitzacions contra la massificació eòlica.

Fragment del vídeo "No hipotequem el nostre paisatge. Prou massificació eòlica a la Terra Alta"

"Després de totes les promeses, manques d'atenció i menyspreu que hem tingut de les administracions, tinc un parc eòlic muntat al darrere de casa", continua. El responsable de Bernaví retreu que hi ha un interès per **"especular i fer diners amb l'energia"** a costa "d'agredir" **territoris rurals on la renda per càpita és molt inferior respecte a altres indrets**. Assegura que així és com se n'han anat en orris els seus plans enoturístics, que havien de completar el

celler que va començar a idear fa 15 anys, i que incloïen oferir l'opció de quedar-se a dormir a la finca. "No invertiré en fer la part enoturística", assevera, i afegeix: "El gust que et queda és que t'han tirat a terra el projecte inicial de la teva vida".

Bernava també es pregunta qui voldrà invertir per fer vi a la Terra Alta si pot córrer el risc que li expropiïn una parcel·la per fer-hi un molí, que és el que pot succeir quan un projecte d'aquestes característiques es declara d'utilitat pública. "Ho veig com una pèrdua de potencial brutal de cara a les generacions que vindran, almenys que no s'estiguin plantejant fer tastos sota molins i plaques", reflexiona.

El president de la DO Terra Alta, Joan Arrufí, remarca que a la comarca estan "totalment d'acord" amb la transició energètica cap a les renovables, però que es queixen perquè no se'ls té en compte com a territori i que estan "totalment en contra de la massificació" d'aquestes instal·lacions en només determinades zones. "Els diferents governs no ens han fet cas i ara tampoc", recalca.

#proumassificacióeòlica

(https://twitter.com/hashtag/proumassificaci%C3%B3e%C3%B2lica?src=hash&ref_src=twsrc%5Etfw) #fansDOTerraAlta

(https://twitter.com/hashtag/fansDOTerraAlta?src=hash&ref_src=twsrc%5Etfw) #TerraAlteua

(https://twitter.com/hashtag/TerraAlteua?src=hash&ref_src=twsrc%5Etfw)

pic.twitter.com/QfdHWqeQ3r (<https://t.co/QfdHWqeQ3r>)

? CRDO Terra Alta (@doterraalta) April 14, 2021

(https://twitter.com/doterraalta/status/1382279763964919810?ref_src=twsrc%5Etfw)

Malgrat que s'hagi estès a tot Catalunya la possibilitat de plantejar un projecte d'energies renovables, defensa que les empreses que els impulsen busquen la seva rendibilitat, de manera que els surt a compte acudir a zones agrícoles on **el preu de la terra és baix** i alhora no hi ha una oposició quantitativa respecte a la massificació eòlica: per molt soroll que arribessin a fer si es possessin d'acord els seus 11.430 habitants, la comarca representa el 0,14% de la població de Catalunya, però alhora ja en sorgeix el 25% de l'energia eòlica que es produeix en tot el territori català, segons dades recollides per la DO. Arrufí expressa la seva solidaritat amb les comarques que poden acabar com la Terra Alta, però alhora reclama que l'administració intervingui i que la resta de territoris "que siguin també solidaris" assumint la quota que els pugui correspondre d'instal·lacions eòliques i fotovoltaïques.

[h3]L'Alt Empordà s'aboca a deixar de ser un territori verge de molins[/h3]

L'alter ego de la Terra Alta vindria a ser l'Alt Empordà: també hi bufa molt vent, però està a l'extrem oposat de Catalunya (<https://www.naciodigital.cat/cupatges/noticia/6789/dues-catalunyes-vent>) i per ara **no té ni un sol aerogenerador**. A l'Empordà tampoc volen sentir ni a parlar dels molins, si bé tot apunta que tampoc en quedaran al marge. Segons l'associació ecologista laeden-Salvem l'Empordà, s'hi han plantejat 17 projectes eòlics que suposen un total de 163 molins, si bé 22 d'aquests aerogeneradors ja es donen per descartats, almenys en l'emplaçament inicial. Capmany, Cantallops i Espolla, tres dels municipis que formen part de la DO Empordà, és on més projectes s'han plantejat: 11 entre els tres, dos dels quals s'han descartat. A banda, també només a l'Alt Empordà s'han presentat 14 projectes de parcs solars, però els més grans estan en municipis que queden fora de l'àmbit de la DO.

Aquest diumenge s'ha convocat una concentració a Capmany encapçalada amb el lema "**No als parcs eòlics a l'Albera**", amb l'afegit de "**Renovables sí, però no així!**". Hi participen diverses entitats i institucions empordaneses, ajuntaments i entitats ecologistes com laeden. També la DO Empordà, el president de la qual, Xavier Albertí, explica que els aerogeneradors "fan molt respecte i es tendeix a pensar que **poden afectar l'enoturisme**". En la seva opinió, l'expansió de les renovables "s'està fent de manera desordenada i hi ha molta preocupació per l'efecte paisatgístic", així que demana escoltar el territori i treballar sota una planificació. Albertí no amaga que la seva aspiració seria que no n'hi hagi ni un de molí. "La voluntat dels cellers és que quedin

tan allunyats com sigui possible de la zona", assevera.

?Aquest diumenge 5 ens trobarem a Capmany per dir NO als parcs eòlics projectats a l'Albera. L'acte, convocat pels Ajuntaments de l'Albera, @NOalPE_Galatea (https://twitter.com/NOalPE_Galatea?ref_src=twsrc%5Etfw) i @IAEDENSalvemEmp (https://twitter.com/IAEDENSalvemEmp?ref_src=twsrc%5Etfw), comptarà amb parlaments de representants de l'economia, cultura i societat altempordanesa i alberenca. pic.twitter.com/YCRfNftlsQ (<https://t.co/YCRfNftlsQ>)

? IAEDEN - Salvem l'Empordà ? (@IAEDENSalvemEmp) August 31, 2021
(https://twitter.com/IAEDENSalvemEmp/status/1432794006879100934?ref_src=twsrc%5Etfw)

El portaveu i tècnic d'laeden, Raúl Domínguez, recalca que "no és una qüestió de renovables sí o renovables no", sinó de "com s'estan implementant". A parer seu, s'està fent "**d'una manera purament especulativa**", amb grans projectes que es situen de manera gairebé aleatòria en el territori, a vegades en zones a preservar per la seva biodiversitat, com ara la serra de l'Albera, que representa un corredor migratori de primer ordre per a les aus que es desplacen entre Europa i l'Àfrica. A l'entitat demanen potenciar les instal·lacions més petites, a prop dels grans centres de consum -una crítica habitual als projectes que ara proliferen és que neixen molt allunyats de les grans ciutats- i aprofitar també per col·locar-les en espais com sostres de granges o polígons industrials, salvaguardant boscos i camps de conreu.

[h3]Altres DO on hi ha inquietud: Costers de Segre i Montsant[/h3]

A principis d'any, en un altre territori vitivinícola també es van posicionar respecte a les renovables. La DO Costers del Segre i la Ruta del Vi de Lleida van fer públic un manifest conjunt "en contra de la massificació de centrals eòliques i solars a les comarques lleidatanes", les quals retreien que són promogudes majoritàriament per grans empreses energètiques i que "comporta importants impactes ambientals i paisatgístics". Per això, van reclamar a l'administració "un model de planificació responsable", amb una visió global del territori i que respecti el valor paisatgístic i mediambiental, i que valori les activitats lligades al territori.

Vinyes de Matallonga a Fullea (les Garrigues) amb aerogeneradors a tocar. Foto: Blue Collectors-DO Costers del Segre

Enmig de tot aquest malestar creixent ha aparegut en ple estiu un altre projecte energètic que també ha encès els ànims: una nova línia de molt alta tensió (MAT) per dur l'electricitat generada amb renovables des de Terol fins a Begues (Barcelona). Passarà per diverses comarques vitivinícoles, com ara el Priorat, on hi ha la DO Montsant i la DOQ Priorat. La presidenta de la DO Montsant, **Pilar Just**, considera que **"renovables sí, però plantejades d'una altra manera i consensuades amb el territori"**. En el seu dia ja van aconseguir que diversos projectes fotovoltaics i eòlics s'hagin descartat -en alguns casos s'havien previst per sobre de cellers, insisteix- i ara s'afegiran a les al·legacions que es presentin a la comarca contra la MAT, la qual proposa que vagi soterrada per no "destrossar" el paisatge. Al mateix temps, la DO es vol convertir en el pal de paller dels cellers que empara per ajudar-los a instal·lar plaques fotovoltaïques als seus edificis, una manera de fer que la comarca assumeixi la seva quota de renovables i que reverteixi positivament en ella mateixa.

En tot cas, el futur no es planteja deslligat de les energies més netes, si bé hi ha marge per repensar com impulsar-ne les instal·lacions per generar-ne. El consultor ambiental **Joan Pons Solé** està convençut que "preservar sòls agrícoles i fer una transició cap a les energies renovables són dos objectius plenament compatibles". Per fer-ho possible, defensa que primer caldria excloure com a espais susceptibles per col·locar-hi un molí o un parc solar bona part dels terrenys que avui tenen caràcter agrícola, i que s'hauria de començar a instal·lar-ne en altres tipus de sòls: en sostres de naus industrials, seguint el traçat d'infraestructures viàries, com ara autopistes, o bé aprofitant solars de polígons industrials que no s'han desenvolupat, incentivant-hi una baixada del preu del terreny per facilitar-ho.

[h3]Els canvis normatius que prepara el Govern[/h3]

La pilota està ara a la teulada de la Generalitat. L'Institut Català de la Vinya i el Vi (Incavi) forma part de la nova macroconselleria que agrupa les competències d'Acció Climàtica, Alimentació i

Agenda Rural, i remet a la Conselleria. Les renovables les aborda **la directora general d'Energia, Assumpta Farran**, la qual ja d'entrada subratlla que "possiblement les energies renovables són la millor de les formes per combatre el canvi climàtic". Assumit això, admet que ara "cal fer-ho de la millor manera possible", i com abans millor, perquè ja s'està en temps de descompte, i no només per les veus que ja fa anys que adverteixen que cal actuar ja, sinó també per l'incompliment amb Europa. **"Catalunya en matèria d'energies renovables no podem anar amb el cap alt, ja que estem dels últims"**, avisa Farran. Si Catalunya fos un Estat de la UE, avui dia estaria obligat a fer que el 20% de l'energia consumida fos renovable, i no arriba ni a un 7%.

La nova directora general d'Energia, Assumpta Farran. Foto: Generalitat

La fórmula per posar ordre al desplegament de les renovables és un nou decret llei que la Generalitat preveu tenir enllestit a principis de novembre i que Farran assegura que "va molt més enllà" de modificar el del 2019. El títol provisional d'aquest decret llei ja apunta cap a on van els trets: de mesures urgents per accelerar la implantació d'energies renovables participades i distribuïdes. La directora d'Energia considera que els diversos usos del territori s'han de fer compatibles i "amb unes regles del joc on no tot s'hi valgui", de manera que els usos agrícoles i les renovables han de conviure.

Això significa blindar alguns terrenys agrícoles, posar topalls de la quantitat d'instal·lacions energètiques i afavorir la participació de la ciutadania, fent que els promotors dels projectes vagin a presentar-los als municipis afectats, comptin amb el vistiplau dels propietaris dels terrenys i fins i tot que les empreses grans hagin d'oferir a la ciutadania si volen ser partícips del projecte -i, per tant, se'l sentin també seu-, una fórmula que Farran veu essencial perquè les renovables es vegin amb més bons ulls.

També fa un suggeriment especialment cap a les cooperatives vitivinícoles: així com en el seu dia

van posar-se d'acord per reimpulsar el vi, ara podrien fer quelcom similar amb instal·lacions pròpies d'energia renovable, cosa que també veu com una manera de contribuir a estabilitzar els preus de l'electricitat, que no paren de marcar màxims històrics. Arribats a aquest punt, pot sorgir el dubte: quants diners costa tenir un aerogenerador? La directora d'Energia de la Generalitat n'és copropietària d'un amb 600 famílies més i costa 1 milió d'euros per MW (en el seu cas té 2,4 MW). Precisa que es poden trobar fórmules que no impliquin pagar-ho tot directament.

[La Generalitat admet l'impacte paisatgístic, però no sobre l'enoturisme[/h3]

Farran relata que recentment ha estat a la Terra Alta per veure quin és l'efecte dels molins sobre el terreny. **"S'ha de dir que l'impacte és molt elevat, ho reconec"**, afirma, ja que "en alguns municipis ha canviat la imatge", agrega. Ara bé, considera que no és possible una transició energètica cap a les renovables sense que hi hagi un impacte en el territori, que es fa notar especialment perquè s'està produint molt ràpidament, i ho compara a quan es planteja fer de vianants un carrer molt transitat i d'entrada proliferen les veus en contra perquè pot suposar un canvi radical.

També convida a fer-se una reflexió, i és plantejar-se quin vi s'escolliria prendre si es tingués al davant un de nascut de ceps cultivats amb vistes a un aerogenerador i un amb vistes a una nuclear, dues escenes que es poden viure a la Terra Alta i a la Ribera d'Ebre, respectivament. Amb tot, discrepa que tenir un aerogenerador al costat d'un celler pugui anar en detriment de l'enoturisme. **"No m'imagino ningú que deixi d'anar a un celler perquè hi ha un generador al costat"**. Diria que al contrari, perquè la majoria de nosaltres volem saber quin aspecte té perquè és el futur", sosté.

A aquest futur ara també se li afegeix la MAT, si bé la de Begues no és l'única de privada: se'n plantegen dues més de menys extensió, però una també afectaria la Terra Alta, com també passa amb la de Begues. Com estan fent els municipis, consells comarcals i altres agents dels territoris afectats, la Generalitat prepara al·legacions a les MAT -"serà un gran de cavall de batalla", avisa Farran-, especialment perquè són infraestructures privades -a diferència de les MAT habituals-, de manera que es genera un impacte important sobre el terreny perquè tal sols s'hi connecti un sol propietari.